

BERICHTEN UIT HET VELD

Geactualiseerde lijsten van Provinciaal Prioritaire Soorten

Dirk Vandenbussche (dirk.vandenbussche@provincieantwerpen.be), Frederik Vanlerberghe, Rembrandt De Vlaeminck, Olivier Dochy, Mark Alderweireldt, Joris Verhees
Medewerkers van de respectievelijke provinciale diensten natuur

Uit:

www.natuurpunt.be/focus

www.natuurpunt.be/publicaties

focus@natuurpunt.be

BERICHTEN UIT HET VELD

Geactualiseerde lijsten van Provinciaal Prioritaire Soorten

Provinciaal Prioritaire Soorten (PPS) zijn (overwegend) bedreigde soorten die beduidend meer in een bepaalde provincie voorkomen dan in de rest van Vlaanderen. Provincies onderbouwen en prioriteren hiermee hun natuurbeleid. Er bestonden al PPS-lijsten, maar die waren al meer dan tien jaar oud: in Limburg sinds 2003, in West-Vlaanderen sinds 2007, in Vlaams-Brabant en Antwerpen sinds 2009 en in Oost-Vlaanderen sinds 2013. Intussen onderging de verspreiding van soorten behoorlijk wat veranderingen. Ook was de gebruikte methode voor de verschillende PPS lijsten niet uniform, wat een vergelijking tussen provincies bemoeilijkte. Daarom drong een herziening zich op. De vijf provincies vroegen daarom in 2021 aan het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) om de lijsten van Provinciaal Prioritaire Soorten te actualiseren. De methode wordt in een gemeenschappelijk rapport uiteengezet (Maes et al. 2021). Daarnaast is er een rapport per provincie met een overzicht van de soortenlijsten (Maes et al. 2021a-e). Alle rapporten zijn online te consulteren ([webref 1](#)).

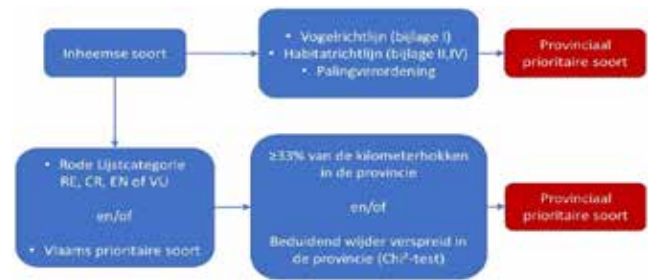
De provincies hanteren een beslissingsmodel om een soort als 'provinciaal prioritair' aan te duiden. Er zijn twee mogelijkheden (*Figuur 1*):

- de soort is Europees beschermd via de Palingverordening, Habitat- of Vogelrichtlijn en komt voor in de betreffende provincie,
- de soort staat op de Vlaamse of Europese Rode Lijst als kwetsbaar of 'erger' of werd als 'Vlaams prioritaire soort' aangeduid

(De Knijf et al. 2014) én de soort komt beduidend meer in de bewuste provincie voor dan in de rest van Vlaanderen (minimum 33% ofwel statistisch significant meer).

Om in te schatten of een soort belangrijk is voor een provincie worden de verspreiding of de aantallen ervan in de provincie vergeleken met die in de rest van Vlaanderen. Alle waarnemingen worden daarvoor toegekend aan kilometerhokken van het UTM- of het IFBL-raster of er wordt gebruik gemaakt van meetpuntlocaties (voor vissen) of telgebieden (voor overwinterende watervogels). Kilometerhokken die op de grens van een provincie liggen, tellen pas mee als ze voor 50% of meer in de provincie liggen. Voor deze actualisatieoefening is gebruikgemaakt van verspreidingsgegevens die verzameld zijn in de periode 2011-2020, uitgezonderd planten waarvoor de periode 2000-2020 gebruikt werd.

In onderling overleg hebben de provincies negen taxonomische groepen geselecteerd waaruit soorten aangeduid kunnen worden als Provinciaal Prioritaire Soort (**Tabel 1**): vaatplanten, amfibieën en reptielen, vissen, broedvogels, overwinterende watervogels, zoogdieren, dagvlinders, libellen en sprinkhanen en krekels. De soorten uit deze groepen zijn meestal goed vindbaar of herkenbaar voor deskundigen en het brede publiek (belang van citizen science projecten). Daarnaast is de beschikbaarheid van een recente (vanaf 2011) en gevalideerde Rode Lijst primordiaal omdat dit een van de voorwaarden is om in aanmerking te komen als Provinciaal Prioritaire Soort. Daarom ontbreken bijvoorbeeld wilde bijen en nachtvinders. Voor de vaatplanten is de Rode Lijst ouder dan 2011, maar zijn er wel voldoende gestandaardiseerde gegevens beschikbaar voor de analyse van de verspreiding. Voor overwinterende watervogels bestaat er nog geen Rode Lijst, maar zijn er wel voldoende recente en gestandaardiseerde telgegevens voorhanden en werden de Vogelrichtlijncriteria gehanteerd in de analyse.

Figuur 1. Beslissingsschema voor het bepalen van Provinciaal Prioritaire Soorten. De methode wordt in detail besproken in een gemeenschappelijk rapport (Maes et al. 2021).

Naast de PPS werd nog een categorie toegevoegd: de Provinciaal Belangrijke Habitattypische Soorten (PBHS). Die soorten zijn kenmerkend voor de Europees te beschermen habitattypes (zie De Knijf et al. 2013 voor fauna en Oosterlyncx et al. 2013 voor flora). Deze soorten zijn een goede indicator voor hun habitat mits 'in een gunstige staat van instandhouding'; zijn gemakkelijk te monitoren en zijn er permanent aanwezig, dus geen tijdelijke pioniers. Analoog als voor de PPS geldt: wanneer dergelijke soorten beduidend meer in een provincie voorkomen, op de Vlaamse Rode Lijst staan of een Vlaams Prioritaire Soort zijn, dan krijgen ze de stempel PBHS. Deze soorten zijn niet noodzakelijk bedreigd, al is dat vaker wel dan niet het geval. Het gaat voor alle provincies samen om 288 soorten.

In provinciale deelrapporten worden de nieuwe soortenlijsten vergeleken met de vorige. Deze vergelijking moet echter met de nodige voorzichtigheid bekeken worden, aangezien er meerdere oorzaken kunnen zijn voor veranderingen ten opzichte van de vorige lijst (bv. verandering in de methode, nieuwe Rode Lijsten, veranderde inventarisatie-inspanning, veranderde verspreiding of status van de soort ...). Heel nuttig zijn de heatmaps per

Tabel 1. Overzicht van het aantal Provinciaal Prioritaire Soorten (PPS) voor elke provincie in 2021.

Taxonomische groep	AN	LI	OV	VB	WV	Vlaanderen
Amfibieën en reptielen	7	9	3	5	4	11
Bladmossen	1	-	-	-	-	1
Broedvogels	39	29	31	18	40	64
Dagvlinders	8	16	2	4	4	24
Libellen	16	17	3	1	-	20
Mollusken	1	1	1	2	2	2
Nachtvinders	2	2	2	2	2	2
Overwinterende watervogels	15	13	18	8	22	22
Saproxyle kevers	1	2	1	2	1	2
Spinnen	1	2	-	1	-	2
Sprinkhanen	1	4	-	1	1	6
Vaatplanten	62	96	16	29	62	196
Vissen	9	16	7	6	6	20
Vleermuizen	14	16	15	14	14	20
Zoogdieren	5	8	3	3	6	16
Totaal	182	231	102	96	164	407

taxonomische groep en een synthesekaart voor de betreffende provincie. Daar kan men onmiddellijk zien waar de hotspots met veel prioritaire soorten zich bevinden. Ten slotte worden in provinciale rapporten ook de Provinciaal Belangrijke Biotopen (PBB) aangeduid. Dit zijn habitattypes met meer dan tien Provinciaal Prioritaire Soorten (PPS) of Provinciaal Belangrijke Habitattypische Soorten (PBHS). De PPS gegevens zijn ook beschikbaar op waarnemingen.be in het menu onder Community (webref 2)

De lijsten met PPS, PBHS en PBB zijn een belangrijk beleidsinstrument. Ze kunnen door de provincies worden gebruikt bij beheerplannen, beleidsadviezen, selectie, inrichting en beheer van natuurverbindingen, sensibiliseringsacties voor het behoud van de soorten en de onderliggende biotopen en ecosystemen ... Maar niet alleen de provinciebesturen kunnen ermee aan de slag. De soortenlijsten zijn ook bruikbaar voor lokale besturen, natuurbeheerders, regionale landschappen, bosgroepen, natuurgidsen ...

De provincies wensen uitdrukkelijk de honderden vrijwilligers te bedanken die verspreidingsgegevens verzamelen van verschillende taxonomische groepen. Zonder hun bijdrage is het niet mogelijk om de onderliggende analyses voor de opmaak van deze PPS lijsten uit te voeren.

Dirk Vandenbussche (dirk.vandenbussche@provincieantwerpen.be),
Frederik Vanlerberghe, **Rembrandt De Vlaeminck**, **Olivier Dochy**,
Mark Alderweireldt, **Joris Verhees**

Medewerkers van de respectievelijke provinciale diensten natuur

WEBREFERENTIES

Webref 1:

www.vlaanderen.be/inbo/projecten/provinciaal-prioritaire-soorten-evinbo.

Webref 2: www.waarnemingen.be/pages/be-pps/

REFERENTIES

De Knijf G. et al. 2013. Natura 2000 habitattypen. Meer dan flora! Selectiecriteria en gebruik van typische faunasoorten bij de gewestelijke beoordeling van de staat van instandhouding. *Natuur.focus* 12(3): 109-120.

De Knijf G. et al. 2014. Monitoring Natura 2000 -soorten en overige soorten prioritair voor het Vlaams beleid. Blauwdrukken soortenmonitoring in Vlaanderen. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek INBO.R.2014.2319355.

Maes D. et al. 2021. Criteria voor het aanduiden van Provinciaal Prioritaire Soorten. Materiaal en methode. Versie 2021. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2021(50).

Maes D. et al. 2021a. Provinciaal prioritaire soorten in de provincie Antwerpen. Versie 2021. Rapporten van het Instituut voor Natuur - en Bosonderzoek 2021(51).

Maes D. et al. 2021b. Provinciaal prioritaire soorten in de provincie Limburg. Versie 2021. Rapporten van het Instituut voor Natuur - en Bosonderzoek 2021(52).

Maes D. et al. 2021c. Provinciaal prioritaire soorten in de provincie Oost-Vlaanderen. Versie 2021. Rapporten van het Instituut voor Natuur - en Bosonderzoek 2021(53).

Maes D. et al. 2021d. Provinciaal prioritaire soorten in de provincie Vlaams-Brabant. Versie 2021. Rapporten van het Instituut voor Natuur - en Bosonderzoek 2021(54).

Maes D. et al. 2021e. Provinciaal prioritaire soorten in de provincie West-Vlaanderen. Versie 2021. Rapporten van het Instituut voor Natuur - en Bosonderzoek 2021(55).

Oosterlynck P. et al. 2013. Selectie habitattypische flora ten behoeve van de Artikel 17 rapportage omtrent de staat van instandhouding van de Natura 2000 habitattypen. Rapporten van het Instituut voor Natuur - en Bosonderzoek INBO.R.2013.20.